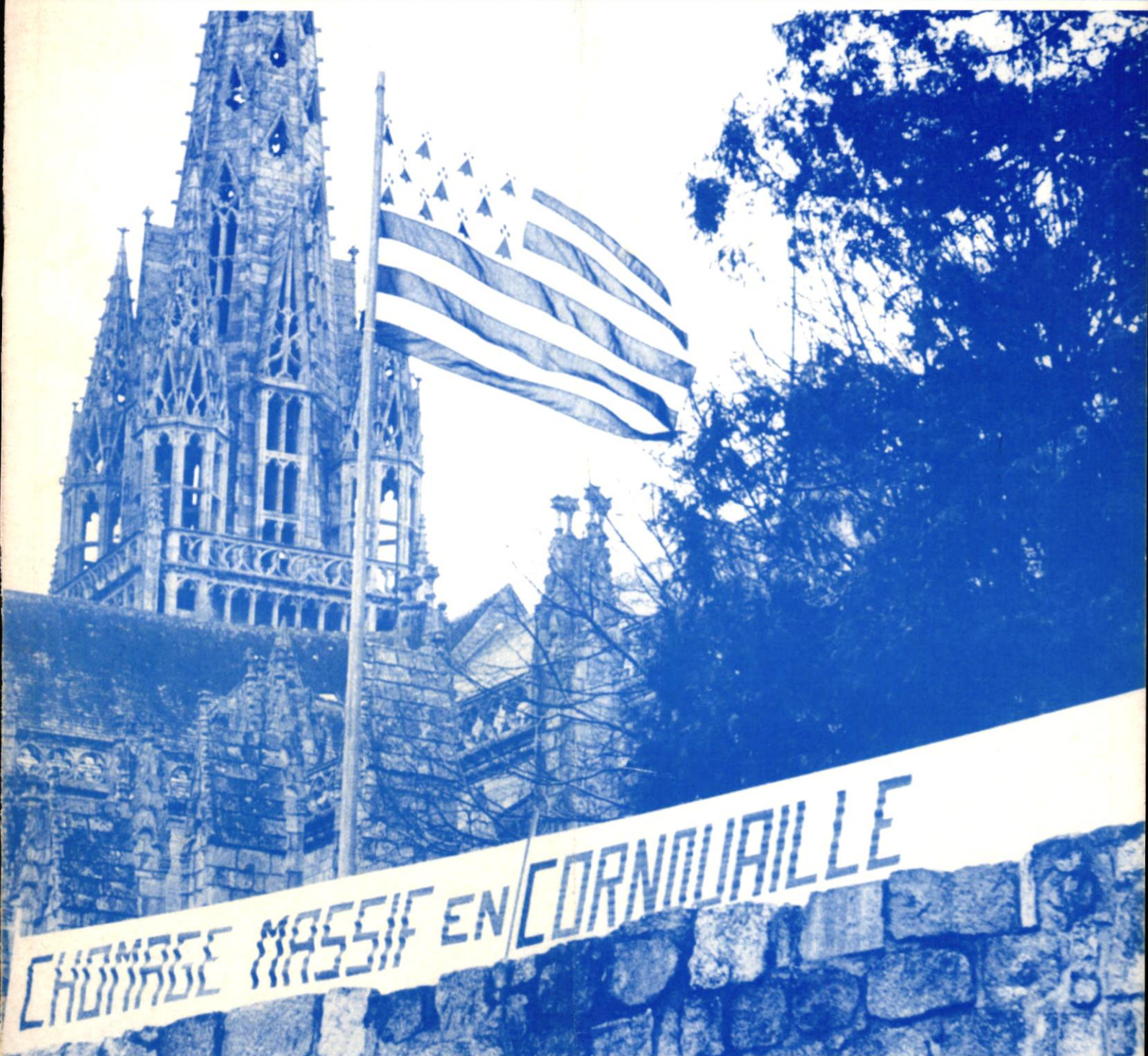

Pobl Vreizh^{5L}

Gouhere-Eost 1981 - niv. 135

HARPIT POBL VREIZH

KRP 2746-79 ROAZON
CCP RENNES

12^{ed} listennad

J.-P. Salaün, Orsay (91) .	30,00
H. Latimier, Landrevarzeg	20,00
C. Le Guern, Herblay (95)	60,00
J. Pouliquen, Brest	110,00
D. Le Guen,	
Kastell-Aodren	20,00
J. Jugon, Lambal	20,00
P. Combout, Montroules . .	20,00
G. Provost, Roazon	10,00
X. Le Cossec,	
Pont-'n Abad	10,00
R. Ropars, Brest	60,00
J. Cotel	
Sant-Ke-Porzh-Olued	20,00
H. Guillerm, Orvault	60,00
L. Andouard, Pleherel . . .	60,00
Y. Blanchard,	
Fontenay-aux-Roses (92)	110,00
L. Cevaer, An Ospital . . .	20,00
S. Lavanant, Plabenneg . .	10,00

640,00

Diwar an 11 listennad all 6220,00

War-un-dro 6860,00

E oamp e soñj tizhoud ar 7000,00 a lurioù gall newez, en ur bloawezhiad profadennoù eus ho perzh, lennerion ha komanterion ger. N'int ket tizhet tre ganeomp. Ganeoc'h, kentoc'h. Well-wazh, ho peus kaset da b/POBL VREIZH 575 L. beb mis, en tu all d'ho komanant... Al lodenn vrasañ eus komanterion POBL VREIZH n'hellont kass nemed o c'homanant rik ; bez' e c'hell un toulladig komanterion kass ur gweneg bennag ouzhpenn ; n'eo ket abalamour int

brokussoc'h a galon hag emroüs-soc'h en o c'hreis : brawikoc'h ema o stal gante, setu toud, ha setu perag e fell dezo ober un tamm alusen da b/POBL VREIZH... Mad eo da gaoud : trugarez vras d'hon oll brofourion. Da brofourion ar wech-mañ, da brofourion an daou-zeg mis tremenet-mañ, da brofourion ar bloawezh tremenet-mañ : a-benn an niverenn a zeu e vo kroget gant ur roll newez, digoret kentañ listennad ur bloawezhiad newez a brofadennoù.

Kement hag ober, e kemennomp iwe d'hon lennerion e talvez an niverenn 135-mañ eus POBL VREIZH ewid an daou vis hañv, Gouhere hag Eost. Dija emaomp diwezad ganti, ha n'hellfemp ket lakaad un niverenn all da zont er-maes araog ma vo serret an ti-moullerezh e fin ar mis-mañ, gant vakañsoù ar vicherourion. Ouzhpenn-se, red eo iwe d'ar re a ra wardro POBL VREIZH disterniañ un tamm : n'eo ket heb poan e teuomp a-benn da lakaad kasetenn vrezhoneg an UDB da zont er-maes beb mis. Ar re a lenn LE PEUPLE BRETON a oar er-vad n'eo ket POBL VREIZH un droidigezh eus ar gasetenn c'halleg (dre chañs c'hoazh, rag ul labour diaes hag unan borodus eo ar vicher troiñ pennadoù politikel, ha zokén reoù all). Setu e vez red deomp, ewid boueta POBL VREIZH, mont war glask, dihuniñ ar vrezhonegerion desket hag a vefe techet da chom kousket (lod memestra ez eo ken hir o c'houisk ma teufe an nen da grediñ ez eo kousk ar marw an heni eo), lakaad ar pennadoù d'en em gavoud er poent hag en amzer (hag amañ c'hoazh e vez daw, meur a

wech, kaoud ouzhpenn « daou wennegad passianted » !)... arsa, n'eo ket an trubuilhoù an heni a vank, zokén ma ne vezont ket trubuilhoù bras-bras.

Forzh penaos, n'eo ket ar wech kentañ deomp ober un niverenn POBL VREIZH hebken ewid an daou vis hañv ha tapet mad eo ar pleg-se bremañ ganeomp moarvad. Fiziañs hon eus evelkent ne vanko ket ar boued brezhoneg d'hon lennerion, rag en diavaes eus POBL VREIZH e c'heller lenn meur a dra e brezhoneg.

Evel m'eo bet kemennet war an niv. 134, e lakaomp diwar an niv. 135-mañ ur c'hresk war bris POBL VREIZH. Evelhenn e vo an traou neuse hivisiken :

komanant-bloaz : 50 L
skoaz : adaleg 70 L
estrenvo : 70 L
an tamm : 5 L

ha n'eo ket 50,00 L, evel m'eo bet merket war an niv. 134 (p. 2). E-fesson n'eus bet den spontet ebed, hag, evel ma lavar ar C'hallaoued : « reizhañ o do gwraet hon lennerion anezo o hunan »...

Beteg emaomp ganti, e reketomp beb a vis, ha zokén beb a c'hwec'h pe seizh sizhun vakañsoù laouen da lennerion POBL VREIZH, dezo da ziskuizhañ, da gaoud plijadur ha da gass kuit an trubuilhoù a-ziwar o zro. Vakañsoù laouen iwe eveljust d'ar Vretoned o chom hag o labourad en diavaes eus Breizh hag a zeuio d'ober ur gwel d'ar vro gozh. Ur vro gozh yaouankoc'h eged bis-koazh !

POBL VREIZH

POBL VREIZH

KOMANANTOÙ

komanant-bloaz : 50 L
skoaz : adaleg 70 L
estrenvro : 70 L
an tamm : 5 L

KRP ROAZON
2746-79
CCP RENNES

Komanantit d'ar gelaouenn bolitikel nemeti e
brezhoneg penn-da-benn

Pobl Vreizh

(service abonnements *)

BP 304 - 29273 BREST-CEDEX

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

a gass e gomanant
Boutin : 50 L (1)
Skoaz : 70 L pe ouzhpenn (1)
Estrenvro : 70 L (1)

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

Amañ an arc'hant
dre chekenn-bost (1)
dre vandat-lizher (1)
dre chekenn-vank (1)
CCP RENNES 2746-79

Ti-Moullerezh « Iroise »
29200 Brest
Renner ar gelaouenn :
Fañch Morvanou C.P.A. 50 091
1500 skwerenn

Goude an eleksionoù : mouezh Bro-Dreger

Setu bremañ liwet Aodoù an Hanternos en ros. Aet eo ar maout gant pemp depute a gleiz en departamant ha n'eo ket bet dister an trec'h, rag ur sapre lousenn en deus tapet an tu dehoù. En dro mañ 'vat eh eo aet er sac'h.

En kornad bro Lannuon bepred, en deus adgonezet **Pierre Jagoret** e gador heb tamm bec'h ebed 'vel pa vefe bet o c'hoari. Entre 1978 ha 1981 eo kresket niver e vouezhioù deus 25,5% betek 43% !

Bet eo mestr war an dachenn penn-da-benn e Kerbors, Lanvodez, Pleuvian, Ker-varia, Sant-Kae, Tonkedeg, Kawan, Hengoad, Pouldouran hag Ivias.

E wellañ kantonioù a zo bet Lesardrew, Ar Roc'h ha Lannuon, ar pezh a lak aneñ c'hwezhet bras, peogwir ez eo maer Lannuon. Ase e weler sklaer eo bet renet mad kêr Lannuon gantañ... hag e gensorted, ar Gomunisted hag an Udebisted.

Ha penaos en deus gallet **Jagoret** gonid kement-se, ken buan all ?

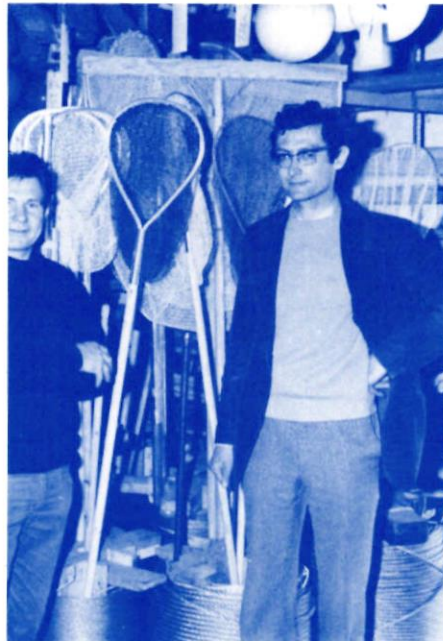
Da gentañ, ez eo bet troet pennoù kalz a dud pa eo bet chañchet penn d'ar vazh en Paris, p' eo bet lakat **Mitterrand** da bresidant. An dra-se 'n deus diskwelet e oa an darnvuiañ deus ar bobl a-eneb an tu dehoù. Setu 'vel-se en deus kavet **Jagoret** ur paeron a-stroñs.

An tu dehoù ahendall n' en devoa netra da gennig d'an dud nemed spontailh ruz ar Gomunisted. Med ar spontailh-se ne oa ket kreñv awalc'h da lakaad an dud da ankouaazh pegen divalaw e oa bet renerezh **Giscard** (Doue d'e bardono). Deut oa heug an dud a-benn ar fin, goude 23 bloaz gant ar memes re e penn an traou.

'Pezh a sell ar Gomunisted, ma oa lorc'h enne araog, int bet dic'hwezhet a-grenn, p' eo bet gwrget kont ar mouezhioù. En ur ober naw bloaz, en deus kollet ar P.C.F. 40% deus e elektourien e korn bro Lannuon. Neus ket ezomm da vezañ souezhet

gant an dra-se, pa soñjer pegen divergant eo bet **Marchais** e-keñver **Mitterrand**. N'eo ket hebkén epad ar c'hampagn, med iwe abaoe ma oa bet torret Unvaniezh an tu kleiz. N'heller ket reiñ koad d'unan bennaked, ha lared, war ar memestro, e vez c'hoant da vont war hanter gantañ.

Ouzhpenn-se, e weler splann penaos eo doussaet da v/**Marchais** abaoe trec'h **Mitterrand**. A greis ma rae **Georges** e ziaoul, eh eo deut da vezañ douss ha sentus 'vel un oan. Ewid an deizioù eh aio da Sant d'ar barados.

J.-J. Monnier ha Roger Perrot, gante peadra da vont da besketa... mouezhioù !

Daoust petra zo degouezet er c'h/« Comite central », pa o deus chañchet tu d'o forpant evelse en un taol kont (evel 'wid an nukleer) diwarbenn an Afganistan, ar Pologn... hag an emglew da votiñ kleiz ewid an eil tro... hag ar sossial-demokrasi ?

Aon o deus bet sur awalc'h, rag taol ar marw a vije bet roet dehe gant lanw ros ar sossialisted.

Hag an UDB en kreis an emgann-se ? Ur wech c'hoazh omp bet brewet gant strolladoù bras Bro-C'hall. N'eus plass ebed ewid ar c'hostezennoù politik bihan barzh ar jeu-se. Kalz a dud o deus bet c'hoant votiñ ewid ar re a oa sur da c'honid. Trist eo med evelse 'ma kont.

Daoust hag-eñv hon eus gonezet mouezhioù abaoe Lejislivoù 1978 ?

Kollet mouezhioù n'hon eus ket gwrget bepred, er c'hontrel, peogwir eh eo yalc'had **Yann-Jakes Monnier**, danvez-kannad Bro-Dreger, an heni ponnerrañ deus ar

15 Udebist aet war ar renk (3,93%).

E plassoù zo, o deus komprenet an dud ster hon emgann evel e Landreger (6,7%), Tredarzeg (5%), Berhed (8,1%), Mantallod (4,6), Pouldouran (6,7), Priel (5,1), Lannuon (4,3), Plistin (4,3), Peurid (4,1), Plougras (6,6), Trevou-Tregigneg (5,24).

Aet omp war draoñ un tamm lec'h oamp kreñv awalc'h, ha war grec'h lec'h oamp gwan. Niver hon mouezhioù zo bet bras-soc'h e-barzh 50 parrous war 66. An trevad a zo bet ar gwellañ e : Pleuvian (+65), Pempoull (+65), Lannuon (+45), Priel (+34), Perros (+57), Plistin (+39), Plougoustant (+26), Perwenan (+21), Plonewez (+26).

Daoust ma oamp koulskoude ar strollad sklaerrañ war an nukleel, n'omp ket bet heuliet gant an ekolojisted tamm ebed. Ewid pezh a sell ar PSU, kenkoulz vefe bet deomp klask kaol-fleur barzh ur park avaloù-douar. Debret eo bet ar re-se pell 'zo gant ar PS... hag ar « Pur et Dur »-ed a vese gwelet c'hoazh en eleksionoù diwezañ zo disparisset 'vel ur bagad tridi war Vre.

Ar re yaouank o devoa votet ewidomp tri bloaz so a zo aet kuit deus ar vro. Ase 'ma an dalc'h. D'ar re yaouank dreist-oll e plij hon mennozioù, med ar re-se ne chomont ket er vro, siwazh.

Ma vefe harzhet an divroadur...

Spi hon eus bremañ, pa eo chañchet ar sturier bras, e vo miret nerzh ha buhez hon bro war ar plass, da c'hortos ar botadegoù rannvro a roio deomp, martese, ar gwir hag ar galloud da ren hon aferioù hon hunan.

Daniel Giraudon

STAJOÙ-HAÑV SKOL AN EMSAV

Staj mis Gouhere (sul 26/7 nos sadorn 1/8 nos). Gwraet eo ar staj-se ewid an dud a oar un tamm brezhoneg. Ur staj penn da benn e brezhoneg e vo. Maner Kerbernes, Ploveilh ('kichen Kemper).

Staj mis Gwengolo (sadorn 5/9 nos — sul 13/9 nos). Savet eo bet ar staj-mañ assambles gant tud Kasetenn ar Menez. Bar Menez, en Uhelgoad.

Enskrivadurioù ha titouroù : Soas Maria, Rann ar stajoù, Skol en Em-sav, 8 str. Hoche 35000 Roazon.

2, str. ar Roue Gralon
KEMPER

**Embannadurioù ha levrioù breizheg
Pladennoù hag artisanelezh keltig
Gweltas ar Fur
Tél. 95.42.82**

Ster ur stourm : gwareziñ an eoged a rankomp

N'eo ket hebken dre n'hon eus ket c'hoazh disoloet o c'hevren... N'eo ket hebken peogwir ez int un andon dibar a broteinoù ha dre ma c'hell, a-se, ar magerezh anezo degass nerzhioù pouesus ha newez d'hon armerzh.

Kennebeud abalamour ma'z int pesked braw-dreist ha ma klotont dres gant un douristelezh-pesketa a c'hellfe hor bro tennañ splot-kàer diouti. Nann, bez' e rankomp diwall an eoged abalamour m'ema ar salvedigezh anezo diouzh heni ar stêrioù, hag ewid gwareziñ ar stêrioù e rankomp diwall ha gwareziñ an ardremes anezo ; ellesse an douar, an dour, an aer hag a zo diouto buhez ar stêrioù hag heni mab-den.

N'eo ket hebken diouzh hor strivoù da adpoblañ ar stêrioù ema an diskoulm, med pergen diouzh hon dibaboù-buhez, hor mennadurezhioù spredel, hon diusoù armerzhel, diouzh ar bri a zougomp d'an talvoudegezhioù hag ar sell hon eus war an araokaad hag e zisoc'hoù.

Hiziw an dez ez eo sklaer an dilenn d'an neb a breder un disterrañ :

— pe eh addeskomp bewañ diouzh lesennoù an natur hag e plegomp da rediezhioù an endro douarel ;

— pe e kendalc'homp da zilenn

pennaennoù teknikel hor c'hasso betek ur gevredigezh dinatur tonket da verniañ madoù danvezel a lakay peb duhez en argoll, hag a vo forc'het diouzh peb emlusk, peb frankis, ha diouzh kement tra a c'hell dihaniñ kened.

Evelse, nemed hag assantiñ a rajemp dont da vezañ estrenien en hon ti, e rankomp-ni, evel an eoged, talañ ouzh kudennoù didec'hus-groñs hor boud hag hon da-zont e kelc'h an natur.

Diouzh ma teuimp a-benn da save-teiñ ar pesked-se, arvarus-dreist o zonkad, e tiskouezimp penaos e c'hellimp-ni sammañ diluz hon da-zont.

A-benn kont ez eus kel amañ ganeomp eus ar peb pouesusañ eus dael pennañ hor sewenadurezh, rag ma rankomp gwareziñ an eoged, n'eo ket kement-se abalamour hon eus ezomm anezo, hogen dre m'eo red-groñs deomp diorren ennomp ar perzhioù denel hor bo ezomm anezo ewid o saveteiñ, rag ar perzhioù-mañ eo hor bo dober anezo ewid en em saveteiñ ni hon unan.

J.-C. Pierre

Bez ema **J.-C. Pierre** e-barzh an APPSB : n'ousomp ket re vad petra dalvez al lizherennoù-mañ (« Association pour la protection et la sauvegarde du Blavet » martese ?). Embann a ra an APPSB ur gelaouenn o tont er-maes beb tri mis : **Eau et rivières** (10 L. an tamm) ; skrivañ : 1, rue des Primevères, **56530 Quéven**. Ahendall, epad an hañv-mañ, e vo dibennoù-sizhun kempenn stêrioù : santier **Leger** (Lannuon-Tonkedeg) 11-12/7 ; santier **Elle** (Ar Faoued) 22-23/8 ; santier **Stêr-Aon** (Lemezeg-Poulaoen) 29-30/8.

KRONIKENN

An ozon en arvar

Ur gas distabil a vez kavet en atmosferenn uhel eo an ozon. Talvezoud a ra da skramm eneb ar skinoù ultra-limestra o tont eus an heol. Re eus ar skinoù-se o tegouezoud betek gorre an douar, hag e vefe dañjerioù bras ewid ar vuhez en he fezh. Goùd a oar peb heni e ranker diwall diouzh bannoù an heol epad an hañv, dre ma tougont just awalc'h skinoù ultra-limestra.

Diskouez a ra kement-mañ e ranker diwall na vefe distrujet ar gwiskad ozon tro-dro d'an douar. Ha bez' ez eus just awalc'h skiantourien a soñj dehe e vez lakaet en arvar ar gwiskad ozon, dre broduioù ijinet gant mab-den hag hanwet « aerosolioù », ha, en un doare naturel, dre an dilaoskadennoù klor o tont eus an tanvenezioù.

Kavet e vez er goñvers ur bern produioù a beb sort, produioù ewid roussaad, ewid delc'her kempenn ar blew, ewid lazhañ an amprevaned hag all, paket en bouestoù metal bihan, ha pa vez poueset war ur voutonenn vihan e vezont dilaosket, mesket gant ur gas ispiñsial. E-barzh ar gas-se ez eus atomoù klor kad da zistruj an ozon. Ur wech dieub, e pign ar gas warzu ar stratosferenn e lec'h m'ema an ozon. Bet eo studiet a-dost ar gudenn-se er Stadoù Unanet, kement ha ken bihan m'eo bet difennet implij an darn vrasañ eus ar produioù-se.

E pessort bro e vefe gwelet un dra ken trist ? Er mare endeeun ma vez an eoged o vont da benn ar stêrioù, ha ma tlefe bezañ gwraet peb tra ewid aessaad dezo o zremen, war ar stêr Blawezh, evel ma c'heller gweled amañ, ez eo bet diskennet ar rañvelloù. Torret e vo lamm meurdeus an eog gant plenk...

Tad Medar

an

tri

aotrou

Skeudennet gant Yfig an TROADEC

Lanarvili, ur barres vihan a Vro-Leon, damdost d'ar Folgoad ; e kanton Plabenneg ema Lanarvili. En diavaes eus ar Vourc'h-Wenn (PC 65, UDB 60), o deus oll barresioù ar c'hanton roet muioc'h a vouezhioù d'an UDB eged d'ar PC. Heñvel an traou e kanton Gwitalmese (UDB 339, PC 149). Heñvel adarre e kanton Lannilis, en diavaes eus parres Lannilis he hunan (PC 60, UDB 59), med ewid ar c'hanton : UDB 276, PC 180)...

Ur barres vihan eo Lanarvili eta ; 235 a dud war roll ar voterien ; 209 a dud o deus votet d'ar 14/6 : 5 ewid **L'Hostis** (UDB), 2 ewid **Liziar** (PC), 36 ewid **Duval** (PS), ha, memestra, 164 ewid **Goasduff** (UNM), ar pezh a ra 77% ewid an tu dehoù : emamp e Bro-Leon, ha war-ar-maes...

Brudet eo Lanarvili, na boud ema bihan, ewid he « cyclo-cross », hag ewid... an **Tad Medar**.

Ganet eo bet **Jakes Dourmap** e Lanarvili er bloaz 1908. Aet war ar studi beleg, e chomas ur pennad e kloerdi bras an eskobti e Kemper. Med moarvad p'eo bet beleget, e 1934, e oa dija en Urzh Sant Frañses, skourr ar Gapussined, hag abaoe neuse ema e hanw « an **Tad Medar a Lanarvili** ». Ur C'hapussin all zo bet ganet c'hoazh e Lanarvili, an eskob **Person**, vikel apostolik en Etiopi. Ur « cyclo-cross », daou Gapussin, diw vouezh ewid ar PC, pemp ewid an UDB : trawalc'h ewid degass brud d'ur barres vihan...

Ha « tri aotrou » zo ouzhpenn... Goude bezañ bet, epad pell, ur missionner helavar, ken e galleg, ken e brezhoneg (ha meur a wech en deus diskouezet da gristenien Vreizh an « taolennou », brudet ha... dismegañset tro-ha-tro), ema an **Tad Medar** o paoues embann un doare enñvorennoù eus e vugaleaj. E brezhoneg, na petra 'ta. Dindan « tri aotrou » eo bet an **Dourmap** yaouank hag e dud e Lanarvili : an Aotrou Doue, an aotrou Person, an aotrou Maner, an daou-mañ o vezañ ar re « washañ », a galz ! An Aotrou Doue ne ra droug da zen ebed, peogwir n'eo nemed madelezh, herwez ar pezh en deus bet prezeget an **Tad Medar** kehidall e kadorioù-sarmon Breizh-Isel...

Ne fell ket din « divleuniañ » ul levr ken kær : gant an hañv o tont (deuet eo memes, sañset, mes ne vez ket santet c'hoazh !), ha peogwir n'eus nemed un niverenn POBL VREIZH ewid an daou vis hañv, e c'hellfec'h martese, lennerien ger, lenn levr an **Tad Medar**. Gant plijadur, sur. Gant frwezh iwe. Rag, en un doare didrous, habask, sioul, e tiskar an **Tad Medar** meur a idolenn. N'eus ket ennañ danvez un dispac'her koulskoude, 'med hag unan awenet gant an Awiel e vefe. Gant un douter serafikel heñvel douzh heni sant Frañses, e oar **Medar** distagañ un nebeud taolioù penn-bazh yac'h, heb ober van, koulz lavared. Ul levr mad, skrivet mad.

Ewitañ da vezañ Kapussin, ewitañ da vezañ eus Lanarvili, ez eo an **Tad Medar** komanantet da b/POBL VREIZH, hag etoues ar re gentañ. Dindan sae rous ar Gapussined (med, gwir eo, n'eus sae ebed gantañ ken), ez eo chomet **Medar** ur broadelour penn-kil-ha-troad. Deuet eo a-benn da vegañ a-hed e vuhez manac'h ha beleg teir garantez : ewid Doue, ewid e nesañ, hag ewid e vro.

AR SKIANTOÙ

E-kerz tarzhadennoù an tan-venezioù e vez iwe dilaoskadennoù klor, ken kreñv a-wechoù ma pign buan tre ar c'hlor beteg ar gwiskad ozon. Herwez skiantourien zo e vefe bet isistimet da vad an dilaoskadennoù klor-se.

Abaoe 1965 e vez musuret ingal beb bloaz ar c'hementad ozon en uhelatmosferenn. Ha n'eus ket bet merzet chañchamantoù a-boues. Tewaet e vefe bet memes ar gwiskad ozon en nord-hemisferenn. Degass a ra kement-mañ da soñj e

ranker chom war ewezh war gudenn an ozon. N'eo ket sur tamm ebed e vefe kement-se a glor o pignad beteg ar stratosferenn, dre ma 'z eo ur gas ponner awalc'h. Ewid pezh a sell gasoù an aerosolioù, e vefe distrujet un darn vad anehe gant ar skinoù ultra-limestra araog ma tizhfent ar gwiskad ozon.

Ema ar studi war ar stern. Gwir eo e vefe dañjerioù bras a tegouezfe kementadoù bras a glor beteg an ozon. Peadra da brederiañ ewid an amzer da-zont.

Ar surentez war vor

Beb bloaz e vez kollet bernioù bagoù war vorioù ar bed. Hag ewid labourad en surentez war vor e ranker anavezoud en un doare ressis ar stad anezañ hag heni an atmosferenn. Un dra diaes da seweniñ pa ouvezer ema an darn vrassañ eus ar morioù pell diouzh treizhhentoù ar bigi.

Savet ez eus bet ur projet sateli-

toù gant an Amerikaned ewid gwellaad surentez hag efedusted an transportoù war vor, ar pesketerezh hag ar c'hlasoù petrol. Bez' e vefont kad da galkuliñ uhelder ar gwagennoù, nerzh an awel ha da reiñ titouroù war gantreadennoù an tammoù skorn bet 'n em distaget diouzh ar morskornegoù, ha dañjerus tre ewid al listri.

Y.-B. Montreer

STAJ SKOL VREIZH AR FALZ

E Loktudi (an Dourdi), eus an 30 a vis Eost d'ar 5 a vis Gwengolo. Skrivañ da Skol Vreizh/Ar Falz, 1, plassenn ar Marc'hallac'h 29210 MONTROULES - Pellg. (98) 67.17.20.

RADIO - U.D.B.
Tel. (16.98) 80.18.47

R. L'HOSTIS
BREST 2
3,30%

I. ABIVEN
MONTROULES 2
2,78%

J.J. MONNIER
LANNUON
3,93%

Y. DAUMER
BREST 1
3,38%

P. DE QUELEN
GWENGAMP
2,42%

F. MORVANNOU
KASTELLIN
3,09%

S. GILLET
AN HENBONT
1,43%

P. GUEGUENIAT
KEMPERLE
1,67%

Y. QUENEHERVE
AN ORIENT
2,16%

N'eo ket dre lesiregezh eo e kemeromp adarre ar gartenn a zo bet gwelet war niverenn diwezañ POBL VREIZH : aessoc'h-a-se e vo gwelet dregantadoù kandidated an UDB aet war ar renk da geñver botadeg ar 14 a Vezheven. Bez' e kavo lennerien POBL VREIZH pennadoù hirroc'h diwarbenn an disoc'hoù-se war niverenn 211 LE PEUPLE BRETON (Gouhere 1981). Bez' e c'hellomp memestra spissaad amañ iwe un nebeud traou : en desped d'al lañs kasi diharzus a oa gant « strollad ar president », ne sous ket an UDB e Breizh ; ar c'hontrel an heni eo : 2,15%, well-wazh, eo dregantad an UDB war 15 pastell-votiñ, 1,87% e oa e 1978 war 17 pastell-votiñ. Dre vras, hag evel kustum, ez eo kreñvoc'h ar spered broadel e Breizh-Isel, bro ar brezhoneg, daoust ma tap J.-L. Jossic 1,89% e Añsinis, war harzoù Bro-C'hall. S. Gillet (1,43%, An Henbont) ha P. Guegueniat (1,67%) zo bet lakaet diaes en o fastelloù-votiñ, S. Gillet abalamour d'ar bec'h savet etre Giovanelli, PS ar c'hornad hag ur candidates PS deuet eus Paris ha lakaet war ar renk gant Paris (aet eo ar maout gant Giovanelli memestra), P. Guegueniat, abalamour ma oa war ar renk iwe Loeis ar Penseg, ganet e Mellag ha maer e barres, hag ouzhpenn kement-se, « ministr ar mor » newez hanwet gant F. Mitterrand. Gwan iwe ar spered broadel e pastell kêr Gwened, mes eno e oa ar wech kentañ ma lakae an UDB unan war ar renk. Ne vern : chom a ra bew e Breizh ar spered emrenour eus an tu kleiz, hag en desped d'ar sistem-votiñ ha d'ar safar o tont eus Paris, n'eo bet ket mouget mouezh ar Vretoned kar-o-bro.

H. GOURMELEN
SANT-MALOÛ

1,48%

M. RANNOU
ROAZON 2

1,08%

B. GUERIN
GWENED

1,34%

J. L'HERITIER
SANT-NASER

1,54%

P. PELLE
NAONED 2

0,96%

J.L. JOSSIC
AÑSINIS

1,89%

Pell zo dija eo deuet er-maes peder-ved levrenn (1789-1914) an « Histoire de la Bretagne et des pays celtiques », embannet gant SKOL VREIZH... Un drugar eo gweled levrioù istor sort-se, kement hag a zo da zeskiñ da vugale Vreizh diwarbenn istor o bro : di-zesk int, a-grenn, ha n'eo ket dre o gwall, eveljust.

Pemp kelenner (tri anezo o kelenn e Naoned, unan e Lannuon, unan all e Kemperle) ha « mirour » Mirdi Breizh e Roazon o deus kenlabouret da sevel al levrenn-mañ ; « kenlabouret », n'eo ket gwir tre : peb heni en deus savet e bennad (unan en deus savet daou), ha moarvad n'o deus gwraet ar re all nemed spissaad pe reizhañ tra pe dra e pennad o c'heneil...

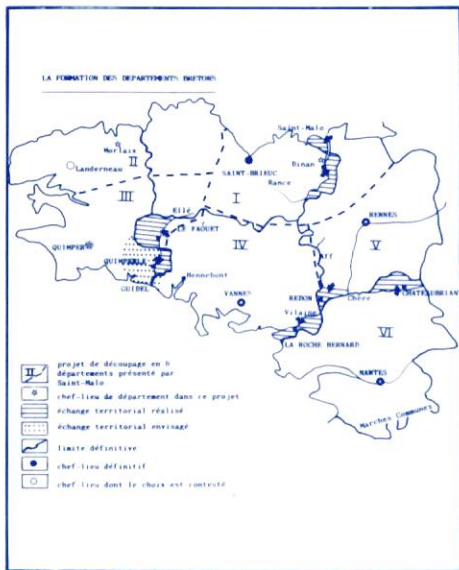
Awenet eo al levrenn-mañ gant ur garantez-bro diarvar, daoust ma chom a-wechoù an oberourien en tumañ d'ar garantez-se, pe neuse e kuzhont anezi dindan pallenn (ponner !) ar sifroù. A-wechoù iwe e kav dezo ez eo anavezet neudenn ar fedoù, ha koulskoude n'eo ket : beteghenn eo bet « beuzet » istor Breizh e-barzh istor ar Frañs, ha diverket kement hag a seblante bezañ re vreizheg... E-barzh ar pennad gouestlet d'an Dispac'h Gall, 'm eus klasket — en aner — ar frasenn vrudet bet distaget — a-hervez — gant Mirabeau (?) « Vous êtes Bretons ? Ce sont les Français qui commandent ! » Mard eo bet distaget ar frasenn istorel-se gant unan ben-nag, e vefe bet mad gweled anezi e-barzh ul levr a sort gant hemañ. Martese, ya, ez eus re a draou « supposées connues »...

Tu 'vo, mechañs, diwezatoc'h, da zegass meur a wellaenn d'ul levr hag a

zo dija unan eus ar c'hentañ troc'h. Ha daoust ma vez komzet ennañ eus Breizh dreistoll eveljust, ez eus iwe memestra meur a bajennad o tennañ da istor ar broioù keltieg all...

Un drugar eo iwe gweled ar plass bras roet d'ar bobl, da bobl vunud maesioù ha kêrioù Breizh : labourerien douar, klaskerien bara, micherourien... Nann, al levr istor-mañ n'eo ket istor pennoù bras Breizh, med, alies, istor ar bobl, istor he zrubuilhoù, ha, ral a wech, istor e lewenezioù, rag brassoc'h eo bet plass ar boan eged heni ar blijadur e-barzh istor hon tud kozh...

F.M.

Ur staj brezhoneg ba Rieg

Gant brezhonegerien deus kornad Kont-Kernew, Rieg, Kloar, Lanngoned 'vo kaset an traou 'n dro.

Savet eo bet ar staj espres-käer ewid toud ar re a faot dehe distripañ ar brezhoneg bet desket gante 'hed ar bloaz. Abalamour da se ne vo labouret nemed dre brezeg. Gwraet 'vo gant sonioù, c'hoarioù, koñchennoù, sketchoù, labourigoù a beb sort.

Savet eo ar staj iwe ewid ar brezhonegerien deus ar c'hornad, ar re a faotfe dehe pe gwellaad ar brezhoneg a raont gantañ pe komañs da lenn ha da skrivañ.

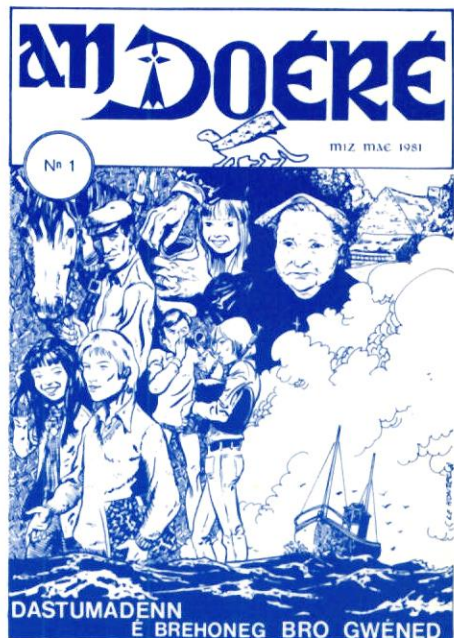
Ar re peusabil ewid prezeg 'vo moian dehe mont da sikour labourerien douar deus ar c'hornad 'pad tri hanter-dewezh.

Digor eo ar staj eta d'ar re o deus gwraet bec'h tamm pe damm ewid deskiñ brezhoneg epad ur bloawezh pe vuioç'h, d'ar re a oar brezhoneg, d'ar re a gompren mad ar brezhoneg ha d'ar re a faot dehe sikour ahanomp da sevel ur stumm bew da zeskiñ ar yezh.

E RIEG, EUS AR 24 D'AN 29 A VIS EOST.

Ewid lakaad ho hanw pe ewid gouzoud hirroc'h, skrivañ da :

- Simone Le Borgne, Lanvouez, 29124 RIEG-pellg. (98)06.04.77 araog an 29 a vis Gouhere ;
- Mona Cassagnou, Penn C'hoat lann, 29124 RIEG pellg. (98)06.95.73 goude an 29 a vis Gouhere.

Ur gelaouenn newez savet ewid brezhonegerien **Bro-Gwened** eo **An doéré**, ha kaset eo bet da b/POBL VREIZH an niverenn gentañ anezi. N'eo ket tew : 14 p., golo hag all. 10 L. eo an tamm. Da 30 L. (ewid 4 niverenn) e sav ar c'homanant-bloaz. An teñzorer zo o chom : 19, rue de Raime **56270 Ploemeur**. Med ewid komanantiñ ez eo red skrivañ da : Kevredigezh Bro-Ereg, Ar Veiteri-Vraz, **56340 Karnag**.

PLANEDENN

kelaouenn ollvrezhoneg o tont er-maes peder gwech ar bloaz

Hag anavoud a rit PLANEDENN ? Ur gelaouenn kaset en-dro gant an emsav AR FALZ eo : en tu all d'ar gelaouenn AR FALZ, ema war gont an emsav-se ar gelaouenn SKOL VREIZH, kelaouenn bedagogel eus an troc'h kentañ ; newez so eo deuet er-maes niverennoù 68-69-70-71 SKOL VREIZH : bez' ez eus anezo 4^e levrenn (1789-1914) **Istor Breizh hag ar broioù keltieg...**

War AR FALZ ha war SKOL VREIZH ne vez kavet nemed galleg, pedost. Ollvrezhoneg, avad, eo PLANEDENN. Ewid « mignoned ar brezhoneg », e-gis ma vez lâret, eo ez eo bet savet PLANEDENN : ar re a blij dezo an danevelloù berr, ar studiadennoù war danvezioù ressis, ar re a blij dezo lenn barzhonegoù pe bezhioù-c'hoari, a gavo boued sort-se e-barzh PLANEDENN. Kavoud a ray ar gelennerion vrezhoneg, ispisial, brezhoneg mad e-barzh PLANEDENN, brezhoneg yac'h ha saourus, heni fichet ha reizhet heb ma ve re ; bez' e c'hellint ober o mad eus ar brezhoneg-se ; bez' e c'hellint iwe, mar karont, ober gant skridoù PLANEDENN ewid boueta o c'hentelioù brezhoneg.

Wardro 60 pajennad e vez kavet e peb niverenn. Deoc'h da c'houzoud hirroc'h, setu amañ ar roll eus an oll bennadoù bet moullet war ar c'hwec'h niverenn gentañ eus ar gelaouenn :

Niv. 1. (DISKAR-AMZER 1979) :

- Ar pemoc'h a umilite, pe fest an ozhac'h (**Y.E. PLOURIN**) ;
- Troc'h'-kaos gant **Naig ROSMOR** diwarbenn stad ar merc'hed e Bro-Leon ;
- Koan en « Hai-Phong » (**Yann GERVEN**) ;
- Barzhonegoù (**Yann DIAR-C'HEN**) ;
- Pennadoù-kaos diwarbenn an desevel bugale e brezhoneg (**I. GOURMELON** hag **A. HELIES** ; **K. BRISSON** ; **Gwenola AR BARZIG**, aet da Anaon abaoe ; **R. DERRIEN** hag **J. SALOMON**).

Niv. 2. (GOUAÑV 1979-1980) :

- Hon tud kozh, ha : Loen blein pe

marc'h-limon, daou bezh-c'hoari, bet c'hoariet o daou hag an eil bet savet gant **Strollad C'hoariva PLOUGIN** ;

- Eun ur lenn « E skeud tour bras Sant Jermen », eñvorennoù bugaleaj **Yeun ar Gow (F. Morvannou)**.

Niv. 3. (NEWEZ-AMZER 1980) :

- Paour pe pinwig (**Y.E. PLOURIN**) ;
- Sekrejoù un hanter-gloareg (**Yann GERVEN**) ;
- Krennlavarioù deus Sant-Serves Kernew (**Y.E. PLOURIN**) ;
- « N'eus ket Indian mad med un Indian marw! » (**F. FAVEREAU**)
- Teir gontadenn gant unan eus re gozh **POULAUEN** ;
- Barzhonegoù (**Ab-Houlenn**) ;
- Ur sorbienn mod-kozh : An diw glujar (e gwenedeg) diwar **J. MAHE**.

Niv. 4. (HAÑV 1980) :

- Pa gresko an tan, pezh-c'hoari brezhoneg diwar unan galleg (« La colère de Baba ») bet savet gant ur Maoritanian (**Mamadou Berta**), troet ha c'hoariet e brezhoneg gant **Strollad C'hoariva PLOUGIN** ;
- Petra' lenne hon tud kozh ?... e

gwenedeg : ar gelaouenn **Brediah er Fé** (savet e 1843, troidigezh eus **les Annales de la Propagation de la Foi**).

Niv. 5. (DISKAR-AMZER 1980) :

- Bezhin e Bro-Leon ; levrig dastumet ha renket gant **Mikaël MADEG**.

Niv. 6. (GOUAÑV 1980-1981) :

- An daou lakes keur (**Catoma-glus**) ;
- Gwerz marw an Aotrou Kergwez (stummoù ar werz ; studia-dennoù gant **D. GIRAUDON** hag **D. LAURENT**) ;
- Filip an Norman (**Y.E. PLOURIN**) ;
- Tamm-kreis, ur ganaouenn skañv meurbed gant **Prosper PROUX** (?)

Fonnus ha liessort eo eta an danvez...

Gouzoud a rit, kenkoulz ha n'eus forzh piw, pegen stard eo ar jeu gant an embann brezhoneg : ne c'hell hemañ chom en e sav 'med ha stank awalc'h e vefe al lennerion, ha dreistoll ar **gomananterion**. C'hwi hag a oar lenn brezhoneg, c'hwi hag a oar komz brezhoneg hag ez eus deuet c'hoant deoc'h d'e lenn, c'hwi hag a gelenn ar brezhoneg, c'hwi hag a zo tomm douzh ar yezh-se, deuit 'ta da greskiñ niver komananterion PLANEDENN.

Kennig a ra PLANEDENN deoc'h, gant he feder niverenn beb bloaz, wardro 240 a bajennadoù e brezhoneg ewid 60,00 L... pris ur pred mad en un ti-debriñ. Daoust ha n'eo ket red magañ ar spereid e brezhoneg iwe ?... Degemer mad a vo gwraet eveljust d'ho komanant-skoazell. Diwar vremañ e lâromp trugarez deoc'h.

Penaos ober ewid komanantiñ ?

- Dre g/KRP : kassit war-eeun 60,00 L (pe ouzhpenn) war ar gont-red-post-mañ : **I. GOURMELON, C.C.P. 1588 54 P - RENNES** ;

- Dre chekenn-vank : kassit anezi da : **I. GOURMELON, Goarem-Guelleg, 22160 - BULAT-PESTIV-EN**.

AR FALZ

kelaouenn drimisieg an Emsav diasezet gant Yann Sohier, bodet ennañ skolaerion ha kelennerion Vreizh a-du gant ur skol vreizheg ha laik gwirion

Lennit Ar Falz ! Komanantit d'Ar Falz !

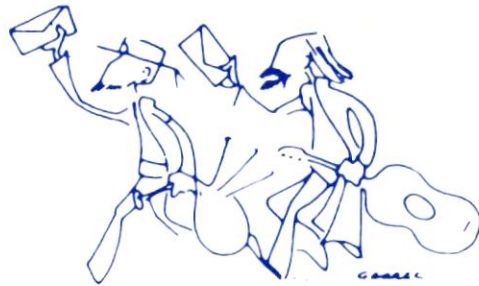
(40L ewid 4 niv.)

AR FALZ, Str. Kan-Ar-Gwez - 29245 PLOURIN-MONTRouLES
KRP 430-20 H ROAZON

AL LIAMM

ar gelaouenn nemeti o roiñ, 6 gwech ar bloaz
barzhonegoù, kontadennoù, pennadoù a beb sort ha keleier
80 pajenn e peb niverenn - Renner : Ronan Huon

komanant : **50 L - Studierien : 35 L**
Teñzorer-merour : P. Le Bihan - 16, rue des Fours-à-Chaux
ST. SERVAN 35400 ST. MALO - CCP 5349-06 PARIS

LIZHEROÙ

LIZHEROÙ

Saludit ewidon Bro-Leon va c'hawell, ma 'z in d'ober enni va c'housk diwezañ, e-kichen va zud kozh.

Gant va brassañ anaoudegezh vras da skipailh POBL VREIZH, o stourm ewid ar brezhoneg, ur yezh hag a vo komzet e Breizh a-bezh araog fin ar c'hantved-mañ.

J. Thomas, 06600 Antibes

Braw 'vefe dija ma vefe komzet c'hoazh e Breizh-Isel, war ar maes hag er c'hêrioù ! Gwell-a-se ma vez komzet un tamm e peb lec'h en diavaes eus Breizh-Isel. Gourc'hemennoù d'hon lenner eus Antibes ewid e gomzoù ken hegarad ha ken frealzus.

POBL VREIZH

Kavit amañ talvoudegezh ur c'homanant newez da b/POBL VREIZH. Plijoud a ra din lenn anezi alies awalc'h, dreistoll ar pennadoù gwraet gant F. MORVANNOU...

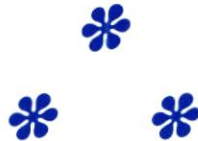
Ewid ho sikour da gendec'hel, hag ewid kemer perzh e-barzh ar frejoù o tont gant at votadeg, eh astennan ar prof un tamm pelloc'h.

Gant ma gourc'hemennoù breizheg.

H. Guillerm, Orvault

Mel gant al loa vras ! Mad memes-tra. Trugarez iwe ewid an dornad arc'hant degasset ewid disammañ hor strollad hag hor c'hasenn vrezhoneg.

POBL VREIZH

Kehid ha m' emañ o paeñ ma zailhoù, e kassan deoc'h ma zamm skod. Sur 'vad e vije fonnussoc'h ma vije lemet war-eeun diwar ma gounidoù, e-gis ma vez gwraet e broioù all zo.

Deuet zo esperañs din en-dro, abaoe ar sulwezh all, 'vel zo deuet da oll labourerien Bro-Frañs, ha daw eo d'hon strollad lañsañ an traou war-raog ewid Breizh.

J.-P. Salaün, 91400 Orsay

Ya, fiziañs hon eus ez ay an traou war wellaad kalz, ken ewid labourerien Vreizh, ken ewid re ar Frañs en he fezh. Fiziañs hon eus iwe e talc'ho an UDB da huchal ez eo red kemer penn an hent a gasso d'an emrenerezh sokialour ewid Breizh.

POBL VREIZH

Kenvrois ker,

E Roazon emañ o studiañ ar jedonezh, hag e Redon emañ o chom, gant va gwreg. Ouzhpenn-se e studian ar brezhoneg va hunan penn.

Dedennet meurbed on bet gant ho kasetenn ; diaes eo kavout anezi e ti ar varc'hadourien ; diviset 'm eus komanantiñ eta, daoust ma ne ran ket gant ar brezhoneg em fenn kenkoulz ha ma tennan ma anal.

Perag on deuet da vezañ dedennet gant ho kasetenn ?

Da gentañ, en abeg d'ar yezh eveljust, hogen iwe dre ma ne 'm eus tamm fiziañs ebed ken e-barzh strolladoù politikel an « ekzag(k)ofñ », zoken sokialour anezo. Anad eo ez eo red klask gwellaad doare-labour al labourerien, hogen n'eo ket awalc'h ; bez' ez omp da gentañ oll gwased ha maouesed : ezommoù en deus hor c'horf eveljust, hogen hor spered en deus ezommù iwe, ezommoù en deus hon ene iwe. Gwased ha maouesed, ha Breizhis war ar marc'had.

Evel n'eus forzh pessort bro, he deus hor bro Vreizh he c'horf dezi (daoust ma 'z eus bet troc'het un tamm anezañ !), hec'h ene dezi, he spered dezi (daoust ma chom an darn vrassañ anezañ da sevel ganimp !).

Pegen trist, pegen poanuis eo chom heb galloud ober dornfiñvad ebed ewid an den, seiset e isili, staget ouzh e gador !

Daoust hag-eñv n'eo ket honnezh stad hor bro ? Mall zo war ar bed da vezañ dieubet diouzh an Ankoù, astennet an stignoù anezañ gant Stadoù euzhus a zo, Stadoù deuet da vezañ gwall ziskiant. Eus diabarzh pobloù bihan evel hon heni, hag a nac'h merwel, e teuo un da-zont bennag ewid hon flanedenn douar, rag kroget o deus da ijinañ un doare newez da vevañ, hag emaint o vont a-eneb ar waskerien a vicher.

An oll draou a'm eus klasket displegañ e brezhoneg a vije deuet gwelloc'h ganin e galleg moarvad, hogen gwelloc'h eo bet din ober gant ar brezhoneg, hag eñv fallig awalc'h, zoken ma lako ahanoc'h da c'hoarzhin meur a wech martese...

Rag, bez' ez eus brezhonegerien a-

Komanantit da gelaouenn
c'hallig an UDB

Le Peuple Breton (service abonnements *)

BP 304 - 29273 BREŠT-CEDEX

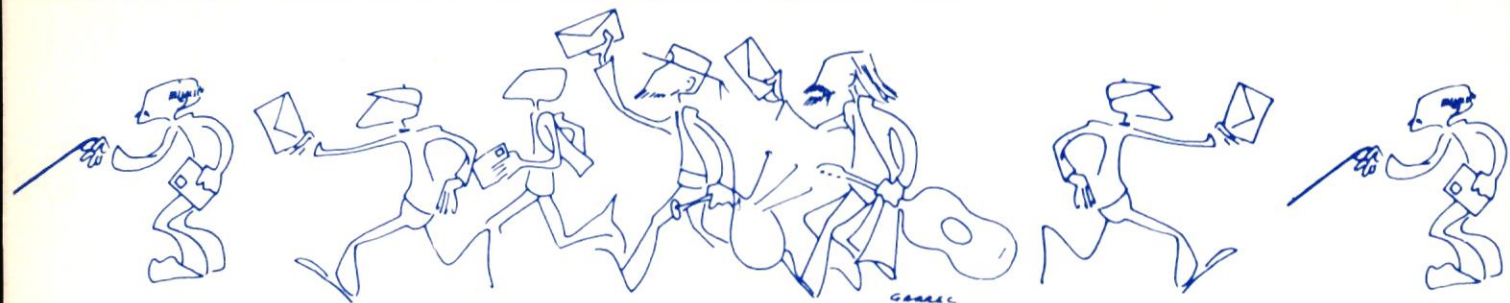
Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

Boutin : 50 L (1)
Skoaz : 70 L (1)
Estrenvro : 60 L (1)

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket

Amañ an arc'hant
dre chekenn-bost (1)
dre vandat-lizher (1)
dre chekenn-vank (1)
CCP RENNES 2365-76

vihanig na gomprenont ket an abegoù a lak Breizhuhelis a zo da zeskiñ o yezh : mont a raont a-wechoù beteg ober goap anezo... Diaes e vez ataw deskiñ ur yezh na vez ket bet desket war varlenn ar vamm, ha ne zeuer ket a-benn diouzhtu. Hogen souezhet bras on o c'houzoud ez eus brezhonegerien n'o deus ket bet desket brezhoneg d'o bugale : hennezh eo marteze an abeg a lak anezo d'ober goap eus an newez-vrezhonegerien ?

Daoust hag-eñv ne vo ket un dra aboues kaoud tud gouest d'ober gant ar brezhoneg, e Breizh a-bezh, war-c'hoazh ?

Daoust pe zaoust, ne gav ket din 'm befe un dra bennag da reiñ deoc'h da c'houzoud, hogen plijadur 'm eus bet ouzh henn skrivañ deoc'h.

Kennig a ran deoc'h ur frasenn vruderezh :

Le droit à la différence, soit !
Mais quelle différence
Sans indépendance ?

Huñvreal a c'heller ober, neketa ?

Ma vefe possubl deoc'h reiñ hir-roc'h din da c'houzoud diwarbenn ho strollad, an UDB ?

Daoust hag-eñv n'eus den ebed oc'h ober war e dro e Bro-Redon ?

Ganeoc'h ewid « pobl-Vreizh », hag emrenerezh hor bro !

E. Granville, Redon

Kennerzhet e vezer gant lizheroù a sort gant hemañ ! Hag e lavaromp mil gwech trugarez d'hon lenner ha komananter eus Redon ewid e galonegezh (en em lakaad da zeskiñ brezhoneg e hunan penn !) hag ewid an tan ken bew en e greis ! Lod a gav dezo ez eo gwall c'hallekaet hor c'henvrois a Vreizh-Uhel, n'eo ket a yezh hebkén, mes iwe a spered. Ma ! Hemañ n'eo ket gwraet ! Gourc'hemennou kaloneg dezañ : ra zalc'ho da virwiñ ennañ ar garantez-bro, n'heller adsevel bro ebed hebti...

Anad eo ez eus bet, ez eus, hag e vo un nebeud Breizhuhelis o lakaad o c'harantez-bro da dremen dre ur vestroniezh eus yezh istorel Breizhiselis. Ha gwell-a-se, daoust ma vo moarvad

ar gallaoueg un hent all o kass d'ar garantez-bro ewid ul lodenn vrassoc'h a Vreizhuhelis... marteze. Gwell-a-se ma tihun Breizhuhelis a zo da Vreizh dre ar brezhoneg : kant gwech gwell-a-se, ya !

Anad eo n'hon eus tamm c'hoant ebed d' « ober goap » eus unan hag a boagn da gomz, ha da skrivañ, yezh santel hor bro. Ewid al lizher-mañ, ra ouio hol lennerien n'eus bet gwraet

nemed un tamm kempenn dister dezañ, hag ez eo, evel m'ema, unan eus ar re wellañ bet kaset biskoazh d'hor c'helaouenn. Ober goap ! Biken ! Meuleudi ha gourc'hemennou kentoc'h, hag heb marc'hata !

Red eo memestra lavared amañ traou n'int ket plijus da anzav. Ya, paouezet eo Breizhiselis, un tregont vloaz zo, da legadiñ ar brezhoneg d'o bugale. N'eo ket int-i, peisanted paour ha di-zesk, martoloded lijer o feadra, a zo da damall. N'o deus gwraet nemed heuliañ skwer fall pennoù bras ar vro. Ar re-mañ zo bet aet war ar galleg d'an daoulamm ruz, hag abaoe pell zo. Abaoe mil bloaz, ewid pezh a sell « sternioù » uhellañ ar vro, duked, dukesed ha tud desket Les Vreizh... Bet eo bet ar brezhoneg danvez tud paour Breizh-Isel, ha sellet o deus outañ evel ur skoilh kalz muioc'h eged ur binwidigezh... Newez 'zo, tra ma tilese pobl Vreizh-Isel he yezh kozh muioc'h-mui, ez eus bet deuet tud desket d'en em dommañ outi ha da glask he saveteiñ...

A-drugarez dezo eo e c'hell hiziw ur Redonad en em dommañ outi d'e dro.

Ya, lenner ker a Redon, kaset vo unan eus an UDB davedoc'h !

Chañs vad deoc'h, ha dorn-ha-dorn neuse ewid reiñ hec'h emrenerezh d'hor bro.

A greis kalon ganeoc'h.

POBL VREIZH

ARABAD ANKOUAAD :

**BEZ' E C'HELLOMP
KASS « POBL VREIZH »
D'AR SOUDARDED
EWID NETRA :**

skrivañ d'ar gelaouenn

**MAR GOUIT
UN TAMM GALLEG,
LENNIT
«LE PEUPLE BRETON»
IWE...**

Paperenn ewid goulenn mont e-barzh

UDB

Hanw hag hanw-badez

Chomlec'h

Goulenn a ran monet e-barzh Unvaniezh Demokratel Breizh

D'an (d'ar) 19

Sin :

Da gass en-dro
(troc'het pe adskrivet) da

UDB B.P. 304 - 29273 BREST-CEDEX

Kleiz ha Breizh...

Skubet eo bet al leur gozh : skarzhet ez eus bet lod eus pennoù bras an tu dehoù e Breizh : Berest, Guermeur, Couëpel, Le Douarec, Cressard... Chomet zo unan bennag memestra: Bonnet, Guichard, Madelin, Marcellin, Méhaignerie. Lod all, evel Arzel, Bécarn ha Lombard, o doa kavet bod e-barzh ar Sened : epad naw vloaz e vint er gwasked, di-zañjer pa savo ur barrad amzer fall...

Aet eo Breizh war an tu kleiz, da vad ha kàer. Arabad eta krediñ « Ouest-France », pa gomz eus an « ouest » chomet mirour. Ur gavadenn eo bet ewid re « Ouest-France » lakaad Breizh e-diabarzh un « ouest » bras, ma vez diverket dalc'hmad he ferzhioù dezi. An Normandi-Isellañ, ar Maine, an Anjou, ar Poitou-Isellañ (pe Vañde) n'eus bet tapet gante nemed 7 kannad eus an tu kleiz, war 31. E Breizh he femp departamant ez eo un afer all : 19 kannad eus an tu kleiz zo, war 33. Ar pezh a laka bras an diforc'h etre Breizh hag al lodenn eus Bro-C'hall stok doudi. Arabad komz iwe, en un doare lu ha berrwel, eus Breizh evel bro ar Chouanted. Forzh penaos, n'eo ket bet lu emgann ar Chouanted, zoken m'int bet trec'het. Ouzhpenn-se, n'he deus « chouantet » Breizh nemed el lodenn c'hallek anezi, lakaet ouzhpenn Gwened-Uhel er vro vrezhoneg, Bro-Leon a-wechoù, ha kornioù zo eus Kernew. Kozh eo bremañ istor ar Chouanted, ha ma 'z eo chomet Breizh-Uhel (ha Gwened-Uhel) eus an tu dehoù (gant Bro-Leon), ez eus bet memestra pastelloù-votiñ sañset « chouant » o vont war an tu kleiz : Bro Sant-Brieg, Bro-Loudieg, Bro-Roazon, Bro-Sant-Naser, Bro-Dinam. Gwir eo ez eus ase kêrioù a-wechoù (Roazon), kreñv enne an emsav micherour (Sant-Naser), Naoned en he fezh zo aet war an tu kleiz iwe. Dre vras koulskoude, ma 'z eo aet Breizh war an tu kleiz, ez eo a-drugarez da zaou dra : Breizh-Isel, hag ar c'hêrioù. Breizh-Isel, en diavaes eus Bro-Leon (2 bastell-votiñ) ha Gwened-Uhel (2 1/2). Aet eo en he fezh bro vrezhoneg Aodoù-an-Hanternos war an tu kleiz (2 1/2), en he fezh iwe (en diavaes eus Bro-Leon) heni Penn-ar-Bed (5 pastell, ha kêr Vrest ouzhpenn), hag e-barzh ar Morbihan, al lodenn eus Kernew aet gant an departamant-se daou-c'hant vloaz zo, ha Gwened-Isel. War an teir fastell-votiñ ha tregont a gaver e Breizh, e c'heller lakaad 15 e Breizh-Isel, bro ar brezhoneg (daoust m'eo bet savet ar pastelloù-votiñ heb delc'her kont eus ar yezh, eveljust). War ar 15-se, ez eus un tamm bennag ouzhpenn 10 aet war an tu kleiz. Breizh-Uhel, gant 18 pastell-votiñ, n'he deus « roet » d'an tu kleiz nemed un tamm ouzhpenn 8. Hag ar pezh a zo splann meurbed eo ez eo aet maesioù Breizh-Isel muioc'h war an tu kleiz eged re Vreizh-Uhel, en ur lakaad e vez emzalc'h ar c'hêrioù dammheñvel e Breizh-Isel hag e Breizh-Uhel...

Un tu kleiz gall eo hennezh eveljust, m'eo aet Breizh warnañ, evel ar saout war ar melchon ruz. N'eus kannad emrenour ebed, n'eus kannad komunour gall ebed. Gall eo ar ros-ruz deuet da liwan ouzhpenn un hanter eus Breizh. Gall eo iwe ar gwenn a zo chomet gant an hanter vihan all. Gallaoued eo dalc'hmad ar re a zo e penn an traou, hag ar Vretoned aet da « servijiñ Bro-C'hall » (**Ar Peñseg, Herve**) o deus pleget kompenn o « gwenn-ha-du » hag henn lakaet e foñs o godell... E

Kastellin ez eus bet trawalc'h eus ur **Beaufort**, en em gavet bloaz zo er vro hag o tont eus an Haute-Marne, med dezañ war e chupenn an diw lizherenn hud : PS, ewid bezañ lakaet da gannad, ken aes ha ken fonnus ma vez gwraet chou ! d'ur yar. Ma ne ouiemp ket petra 'oa ar « stad a c'harrass », bremañ e ousomp...

Diharz ha divent eo galloud ar PS hag heni ar President. Petra' vo ahanomp bremañ ? Meur a wellaenn a vo degasset moarvad, a-drugarez d'ar « stad a c'harrass »-se, ha kehid ha ma pado. Ne vo roet netra muioc'h d'ar Vretoned eged d'ar Frañsion all moarvad. « Ar gwir da vezañ disheñvel » n'eo ket ur gwir gwall fetis ewid ar gouarnamant, m'eus aon. Un dra bennag a vo roet deomp war dachenn ar yezh, moarvad. Ha tammoù traou all e-gis-se... Dija e komzer da leuskel ar « rejionoù » evel m' emaint. N'eo ket prest **Mitterrand** hag e re da gevredelañ ar Frañs. O komz eus ar rannvroeladur ema o prientiñ, e lavar **Deferre** e vo « souezhet an oll gantañ ». Salw ma vefe gwir ! Lavaret en deus iwe n'o devo c'hoant kén « rejionoù lakaet da vout libr d'en em denañ ». Daoust ha c'hoant en deus an Orléanais pe ar Champagne pouilleuse d'en em denañ ? Ne c'heller ket sevel rejionoù peurheñvel e peb lec'h, rag an ezommoù n'int ket memes re. N'eus nemed un diskoulm : ur statud ispisial ewid Breizh. Ha pas hebkén ewid an Enesenn-Gors. Da lavared eo n'hon devo hor gwalc'h nemed pa vo bet tizhet an emrenerezh ganeomp. Diwar stourm hardizh ha skoñ kaled. Ne vo ket « roet » deomp.

D'ar 21/6, e Lannuon, an trec'h : P. Jagoret, depute-maer Lannuon (PS), ha L. Kervoas, kusulier UDB Lannuon...

Deuet eo Breizh da vezañ kleiz-ha-gall. Daw vo dezi dont da vezañ kleiz-ha-breizheg. N'eus hanw ebed eta, evel ma kennige ur paotr fin eus ar PS (ur Breizhad !) da zivodañ an UDB. Ar strollad emrenour nemetañ ! Ar c'hontrel bew an heni eo : bremañ p'eo gwannaet an tu dehoù (gall) e Breizh ha kreñvaet an tu kleiz (gall), ez eo red d'an UDB kreskiñ c'hoazh, kreskiñ kalz, ha stourm ewid ma vo roet d'hor bro an emrenerezh demokratel. Bara zo war ar planken, evel ma lâar ar C'hallaoued !

UDB